

Uitgangspuntennotitie Klimaatadaptatie

gemeente Dalfsen
[10 mei 2023]

Inhoud

INLEIDING	3
UITGANGSPUNTEN	4
<i>Droogte</i>	4
<i>Hitte</i>	5
<i>Biodiversiteit en natuurinclusiviteit</i>	6
<i>Wateroverlast</i>	6
<i>Gevolgbepierking overstromingen</i>	9

Inleiding

In de raadsvergadering van 29 november 2021 is de Motie Gemeentelijk Rioleringsplan Dalfsen 2022-2026 ingediend door de raad met het verzoek aan het college om in te zetten op het klimaatrobuust inrichten van de omgeving en een maximum oppervlakte bestrating per kavel. Dit bij woningbouwprojecten die onder de Omgevingswet mogelijk gaan worden. Op 16 augustus vorig jaar is de informerende raadsmemo Motie Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) Dalfsen aangeboden, daarin is een inventarisatie gedaan naar de mogelijkheden tot klimaatrobuust inrichten bij nieuwbouwprojecten. Daaruit kwam naar voren dat het omgevingsplan mogelijkheden biedt voor meer concrete klimaatadaptieve maatregelen.

Nu de landelijke maatlat voor een groene, klimaatadaptieve gebouwde omgeving en de handreiking decentrale regelgeving klimaatadaptief en natuur inclusief bouwen, inrichten en beheren definitief is, is er een vertaalslag gemaakt in de vorm van een uitgangspuntennotitie die nu voor ligt. Hierin gaat het uitsluitend over de realisatie bij nieuwbouw. Voor het maximum aantal vierkante meters verhard oppervlak is zowel een signaalfunctie opgesteld zodat nagedacht moet worden hoe de inrichting van een perceel klimaatrobuust gedaan kan worden. Alsmede wordt er ingezet op stimulering en voorlichting om de kansen te benutten tot een natuurinclusieve vormgeving.

Uitgangspunten

Als input voor de uitgangspuntennotitie zijn de landelijke maatlat voor de groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving en handreiking decentrale regelgeving voor klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen, beheer en onderhoud geraadpleegd. Beide documenten zijn opgesteld voor nieuwbouwprojecten, in een later stadium wordt gekeken vanuit het Rijk of het ook mogelijk is of er een maatlat en handreiking kan komen voor bestaande bebouwing.

Om een goede afweging te maken wat relevant is voor de gemeente Dalfsen zijn voor de verschillende thema's de doelen beschreven uit de maatlat. Daaronder zijn de richtlijnen en/of normen weergegeven waaraan een actie vanuit de handreiking is gekoppeld. De actie is geanalyseerd, met de uitwerking van de uitgangspunten hoe er in de toekomst mee om te gaan in het omgevingsplan. Als een uitgangspunt al is opgenomen in het beleid van de gemeente Dalfsen is dat benoemd.

Droogte

Doel: Droogte leidt niet tot structurele schade aan bebouwing, funderingen, wegen, groen, water en vitale of kwetsbare functies

1. Vergroten infiltratie en minimaliseren verharding

Waterberging met hergebruik of infiltratie:

Bouwplannen kunnen leiden tot toename van verhard oppervlak, waardoor de natuurlijke aanvulling van het grondwater door neerslag wordt belemmerd. Het wordt al steeds gebruikelijker om bij bouwplannen compenserende waterberging te eisen, om de kans op wateroverlast te verkleinen. Maar waterberging kan ook nodig zijn om de gevolgen van droge perioden op te vangen, door het langer vasthouden van het opgevangen hemelwater en waar mogelijk dit hemelwater voor nuttige doeleinden in te zetten (zoals beregening van de tuin).

Uitgangspunt (zoals opgenomen in het GRP)

Bij nieuwbouw dat het hemelwater geborgen dient te worden op eigen perceel, dit betekent dat door middel van infiltratie-voorzieningen het hemelwater lokaal de grond in gaat.

2. Hergebruik van water, zuinig gebruik van drinkwater en verbeteren waterkwaliteit is onderdeel van het ontwerp.

Bijzondere omstandigheden: beregeningsverbod bij droogte

De gemeente kan in het omgevingsplan de bevoegdheid opnemen voor burgemeester en wethouders om bij extreme droogte een verbod in te stellen om de tuin te besproeien met drinkwater. Dit is een aanvulling op het beregeningsverbod dat het waterschap kan instellen voor beregenen met grondwater of oppervlaktewater.

Uitgangspunten

In het omgevingsplan wordt de bevoegdheid voor het instellen van een verbod om te besproeien met drinkwater niet opgenomen. We zetten in op het creëren van bewustwording en informatieverstrekking via de gebruikelijke informatiekanalen om zo tot een beperking van de drinkwaterpiek in droge periode te komen. Daarnaast zetten we in op regenwateropslag en hergebruik bij nieuwbouwlocaties.

3. Grondwaterstanden en zoetwaterbeschikbaarheid zijn sturend bij keuze functie, systeem en inrichting;

Vanuit de Provincie Overijssel is afgelopen januari het definitieve hoofdlijnenkader beschikbaar gesteld aangaande het principe “water en bodem sturend”. Hierin is beschreven dat als gevolg van klimaatverandering, en daarmee extreme situaties (droogte en overlast), een klimaatrobuuste inrichting van ons water- en bodemsysteem nodig is. Dit betreft een systeem voor het Vechtdal dat ingericht is op het vasthouden van water voor een droge periode, maar ook op het bergen van water bij extreme neerslag om het benedenstroomse watersysteem niet te overbelasten. Het is ook belangrijk dat er voldoende water beschikbaar is voor (industriële) consumptie, gewassen en natuur.

Uitgangspunt

Voor schoon én voldoende grondwater is het nodig om de bodemkwaliteit te verhogen, bodembedreigingen te voorkomen en de bodemgezondheid te herstellen en te beschermen. Dit moet nader uitgewerkt worden in voorstellen.

Hitte

Doel: Tijdens hitte biedt de gebouwde omgeving een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving

1. Schaduw op verblijfsplekken, loop- en fietsroutes en drinkwaterstroken:

Bomen aanplanten en/of schaduwgevend groen:

Bomen zorgen voor verkoeling door verdamping, brengen schaduw en vertragen de afvoer van neerslag. Naast de beperking van hittestress, dragen bomen bij aan het herstel of de versterking van de biodiversiteit en de bodemkwaliteit. Maar als het perceeloppervlakte dit niet toelaat kan in plaats van bomen worden gedacht aan ‘schaduwgevend groen’ voor te schrijven. Pergola’s met begroeiing zijn eenvoudig aan te brengen en werken goed.

Uitgangspunt (zoals opgenomen in klimaatadaptatieplan Klimaatrobuust Dalfsen en biodiversiteitsplan)

We zetten in op een informerende rol zodat de perceeleigenaar bewust wordt van de mogelijkheden om je tuin te vergroenen en waterbergend in te richten. Daarnaast passen we de vuistregel 3-30-300 toe om tot een bladerdak te komen met voldoende oppervlakte op wijkniveau.

2. Geen directe opwarming van verblijfsplekken in de private of openbare buitenruimte door gebouwen(installaties);

Beperking weerkaatsing zonlicht en raamslachtoffers:

Met name in stedelijk gebied kan op dagen met hitte-extremen een hitte-eiland effect ontstaan. Door de toename van bebouwd oppervlak, dichte bebouwing en ‘verstening’ binnen de bebouwde kom neemt dit effect ook toe.

Uitgangspunten

In het omgevingsplan wordt bij het ontwerp van een nieuw gebouw door initiatiefnemers en ontwerpers rekening te houden met de weerkaatsing van zonlicht richting de openbare ruimte. Waarbij tevens maatregelen worden getroffen om de kans op botsingen van vogels zo veel mogelijk te beperken.

3. Afstand tot groene koele verblijfsplekken (verbonden met thema biodiversiteit);

Uitgangspunt (zoals opgenomen in het klimaatadaptief plan klimaatrobuust Dalsen)

Op hete dagen is verkoeling belangrijk. Bij een goed aanbod van relatief koele plekken in de openbare ruimte hebben inwoners op hete zomerdagen een uitwijkmogelijkheid. Binnen 300 meter is de norm die wordt opgenomen in het omgevingsplan.

4. Warmtewerende oppervlakten;

De hitte-uitstraling van een begroeide gevel of erfafscheiding is kleiner dan die van een onbedekte stenen gevel of erfafscheiding, wat een positief effect heeft op het terugdringen van hittestress in stedelijk gebied.

Uitgangspunt

Perceeleigenaren met nieuwbouwplannen zullen worden geconfirméerd aan het omgevingsplan om een bijdrage te leveren aan de natuuropgave om in het ontwerp van de gevels van het gebouw ruimte te maken voor begroeiing. Met name in gebieden met relatief weinig tuinen of openbaar groen, kunnen groene gevels een grote impuls geven aan de versterking van de biodiversiteit.

5. Vitale en kwetsbare functies en groenvoorzieningen zijn bestand tegen hitte;

Grondkwaliteit bij woonrijp maken

Een goede bodemkwaliteit is essentieel voor biodiversiteit en daarmee ook voor klimaatadaptatie. Een gezonde bodem kan neerslag sneller opnemen, voorkomt uitdroging, legt stikstof vast, houdt ziektes in toom en zorgt voor een betere ontwikkeling van bomen en andere groenvoorziening.

Uitgangspunt

Bij nieuwbouwplannen is de grond, specifiek de samengesteldheid en doorlatendheid van de grond van desgewenste kwaliteit, dat flora en fauna genoeg kansen hebben om zich te ontwikkelen en daarmee een bijdrage te kunnen leveren aan de biodiversiteit.

Wateroverlast

Doel: Hevige neerslag leidt niet tot waterschade aan gebouwen, boven- en ondergrondse infrastructuur en voorzieningen. Kwetsbare en vitale functies en voorzieningen blijven beschikbaar

1. Geen waterschade tot en met een bui die 1 x per 100 jaar voorkomt, vitale en kwetsbare functies blijven beschikbaar

Uitgangspunt (zoals opgenomen in het GRP)

Bij gebiedsontwikkeling geldt dat een duurzame inrichting met voldoende ruimte voor "overtollig" hemelwater het uitgangspunt is. Voor overtollig hemelwater geldt de trits vasthouden, bergen, afvoeren, waarbij bovengronds het uitgangspunt is. Verder geldt bij gebiedsontwikkeling dat er geen overlast mag plaatsvinden bij T=250. De regenbui T=250 is een standaard neerslaggebeurtenis voor het klimaat in 2050 met een herhalingstijd van 250 jaar.

2. Geen waterschade bij 0,2 meter waterdiepte op straat (verbonden met gevolgbeperking overstromingen)

Uitgangspunt (zoals opgenomen in het GRP)

Onder een doelmatige inzameling van afvloeiend hemelwater wordt verstaan: overlast (water dat via de straat huizen of gebouwen instroomt) en schade wordt zoveel mogelijk voorkomen en hinder wordt beperkt tot een acceptabel niveau.

3. Neerslag op privaat terrein verwerken op privaat terrein of daarvoor bestemde extra voorzieningen in het plangebied of de watersysteemgrenzen

Uitgangspunt (zoals opgenomen in het GRP)

De particuliere zorgplicht voor hemelwater is; dat er moet worden voldaan aan een minimale statische berging van 20mm (t.o.v. het dakoppervlak) op eigen terrein. De waterberging moet volledig leeg kunnen lopen door infiltratie in de bodem.

4. Ontwikkeling voorkomt afwenteling

Maximum aan verharding

De gemeente kan in het omgevingsplan een vergunningplicht voor het aanbrengen van verharding opnemen. De vergunning wordt alleen verleend als het afstromende hemelwater wordt opgevangen in een waterberging.

Uitgangspunt

We zetten in op bewustwording en informeren van de bewoners van de gemeente Dalfsen als het gaat over een klimaatadaptieve inrichting van je tuin. Diverse acties kunnen zorgen voor een vermindering van het verharde oppervlak op perceelsniveau. De desbetreffende maatregel zal als signaalfunctie worden opgenomen in het omgevingsplan vanwege de beperkte handhaafbaarheid van de bepaling.

Biodiversiteit en natuurinclusiviteit

Doel: Groenblauwe structuren en gebiedseigen biodiversiteit worden versterkt op alle schaalniveaus

1. Waardevolle habitat en basiskwaliteit natuur behouden en realiseren;

Aaneengesloten natuurnetwerk door de stad creëren

Natuurnetwerken spelen een grote rol in het behouden en verbeteren van biodiversiteit in de stad. Het is hierbij van belang dat er rekening wordt gehouden met ecologische aspecten, zoals de verschillende bodemtypen en populaties. Om deze reden is ecologische expertise vereist.

Uitgangspunt (zoals opgenomen in het biodiversiteitsplan)

Eco-verbindingen zijn opgenomen om de belangrijkste groenstructuren in de kernen te kwantificeren zodat planten en dieren zich kunnen verplaatsen. Daarnaast wordt er gewerkt volgens de gedragscode soortbescherming voor gemeenten. Tevens worden gidssoorten als indicator gebruikt bij het uitvoeren van de beheer en onderhoudswerkzaamheden. Tenslotte conformeren we ons aan het Natuur Netwerk Nederland van de provincie Overijssel. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied, waarbij het gaat om biodiversiteit vergroten en leefgebieden van soorten verbeteren.

2. Groene oplossingen gebaseerd op natuurlijke processen en structuren hebben de voorkeur boven technische oplossingen: groen, tenzij;

Groen(blauwe) bedrijventerrein

Uitgangspunt

In het samenwerkingsverband RIVUS wordt een handelingsperspectief opgesteld om bedrijventerreinen klimaatadaptief in te richten zodat er bij nieuwe bedrijventerreinen gericht aandacht wordt besteed aan hittestress, droogte en overstroming. Dit moet nader uitgewerkt worden in voorstellen.

3. Percentage groen op buurtniveau behouden en realiseren.

Uitgangspunt (zoals opgenomen in het biodiversiteitsplan)

De vuistregel 3-30-300 wordt opgenomen in het omgevingsplan; het komt erop neer dat iedere bewoner vanuit zijn woning tenminste 3 bomen moet kunnen zien, dat 30% van de oppervlakte in elke wijk voorzien moet zijn van een bladerdak en dat iedereen binnen 300 meter vanaf zijn woning een park(je) of groene ruimte moet kunnen bereiken van tenminste voldoende omvang. De focus ligt hierbij vooral op de bomen, aangezien bomen de dragers van de groene openbare ruimte zijn en met hun kroonvolume bijdragen aan de vele ecosysteemdiensten en biodiversiteit.

4. Groen (blauwe) schoolplein

Beplanting biedt verkoeling en meer schaduw. Ook zorgt een groen(blauw) schoolplein voor een betere waterafvoer door middel van een natuurlijke wateropslag. Vergroening vergroot de biodiversiteit en bevordert de gezondheid van kinderen op het schoolplein.

Uitgangspunt (zoals opgenomen in het klimaatadaptatieplan klimaatrobuust Dalfsen)

Groen(blauwe) schoolpleinen worden gestimuleerd via subsidie en eventuele meekoppelkansen als er een opgave voor het afkoppelen van hemelwater ligt of er een biodiversiteitsversterking door het aanplanten van groen voorzien is.

5. Groene gevel en erfafscheiding

Groene gevels en erfafscheidingen hebben een positieve invloed op de biodiversiteit.

Door de beplanting bieden de gevels een broed- en schuilplaats en voedsel voor diverse dieren, zoals vogels en insecten. Ook hebben groene gevels en groene erfafscheidingen een (beperkt) effect in het tegengaan van de opwarming van de omgeving van het gebouw.

Uitgangspunt (zoals opgenomen in welstandsnota)

Begroeide hekwerken en beplantingen dienen een open en vriendelijke uitstraling te hebben, die een impact kunnen leveren op de biodiversiteit. Daarnaast stimuleren we bewoners door middel van voorbeelden om geveltuintjes aan te leggen.

Gevolgbeperving overstromingen

Doel: De gebouwde omgeving is via gevolgbeperving voorbereid op overstromingen in buitendijks gebied, vanuit het regionale watersysteem en door dijkdoorbraken

Overstromingsrisico's van overstromingskans, waterdiepte en evacuatietijd en bijbehorende impact afwegen, met specifieke aandacht voor vitale en kwetsbare functies

1. Minimaal vloerpeil

Bij hevige wateroverlast of (beperkte) overstromingen kan de kans op schade in gebouwen beperkt worden door het vloerpeil van gebouwen hoog genoeg te maken.

Uitgangspunt (zoals opgenomen in het bouwbesluit)

Het vloerpeil dient minimaal 30cm boven het straatpeil te liggen zodat een risico van wateroverlast kan wordt vermeden.